

PANKREAS HASTALIKLARININ KLİNİK BELİRTİLERİ VE AYIRICI TANISI

BÖLÜM 10

DOI: 10.37609/akya.3747.c317

Erdal KARA¹

1. GİRİŞ

Pankreas, iki lop ve bir küçük merkezden oluşan, karaciğer, duodenum, kolon ve sekuma yakın bir konumda bulunan, endokrin ve ekzokrin kökenli salgılar üreten bir organdır. Sindirim enzimlerinin kendileri ya da öncü maddeleri burada salgılanır. Endokrin ve ekzokrin bölümleri, direkt ve dolaylı yoldan birbirlerini etkileyebilir ve sindirim enzimlerinin kaynağı olması nedeniyle birçok hastalık tablosunda pankreas etkilenebilir. Pankreasta meydana gelen hastalıkların farklı etiyolojik kökenleri bulunmaktadır, ancak özellikle ekzokrin kökenli pankreas yetmezliklerinin temelinde pankreatitis, yer almaktadır. Pankreatitis, pankreasın akut ve kronik yangısal reaksiyonudur. Bu pankreatitis, tablosu hem endokrin hem de ekzokrin bölümü etkileyebilir.

Pankreas hastalıkları, ilişkili oldukları sistemler nedeniyle çok geniş bir yelpazede ve farklı klinik tablolarla seyredebilir. Doğrudan sindirim sistemiyle bağlantılı olduğundan, yangılanma komşu organ ve dokularda da çeşitli seviyelerde etkilerle farklı semptomlar ortaya çıkabilir. Ayrıca, pankreas hastalıkları kronik olarak gelişebilme potansiyeline sahip olduğundan veya pankreasta meydana gelen hasarın büyüklüğüne bağlı olarak

değişiklik gösterebilir ve bazen asemptomatik de olabilir.

Bu bölümde, pankreasta meydana gelebilecek yangısal ya da yangısal olmayan hasarlarda karşılaşılan tüm klinik bulgular sistematik olarak aktarılacaktır. Bu kapsamda, akut pankreatitis, kronik pankreatitis, pankreas tümörleri, pankreas kistleri ve apseleri ile ekzokrin pankreatik yetmezliklerin tanısına yönelik klinik görünüm ve ayırıcı tanıları özetlenmiştir.

2. AKUT PANKREATİTİS

2.1. Tanım ve Klinik Sınıflandırma

Pankreasın ekzokrin dokusunun inflamasyonu pankreatitis olarak adlandırılır ve bu, kedilerde ve köpeklerde ekzokrin pankreasın en yaygın hastalık tablosudur. Pankreatitis, kedilerde ve köpeklerde atrofi veya fibrozis gibi histopatolojik değişikliklere neden olduğu için akut ve kronik formlara ayrılabilir. Yakın zamana kadar, kedilerde ve köpeklerde pankreatitis, insanlardaki patolojik sınıflandırmalara göre sınıflandırılmakta iken, günümüzde kendine özgü bir değerlendirme geliştirilmiş ve akut ile kronik olmak üzere iki formda sınıflandırılmıştır. Ancak akut ve kronik

¹ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., erdalkara@kku.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7047-9502

mi bulguları, nutrisyonel yetersizliği işaret eden bulgular ve peritonitis benzeri tablolarla kendini gösterir. Çoğu zaman bu bulgular, pankreas yanğalarının çevre organ ve dokuları da etkilemesi nedeniyle geniş bir yelpazede dağılım gösterir. Bu nedenle, pankreas hastalıklarının tanısını klinik bulgulara dayanarak koymak, en tecrübeli klinisyenler için bile genellikle mümkün değildir. Ancak, klinik bulgulardan şüphelenilerek pankreas hastalıkları ayırıcı tanı listesinde yer almalı, çeşitli görüntüleme yöntemleri ve laboratuvar analizleriyle tanı desteklenmelidir. Kesin tanı için ise, olguların çoğunda histopatolojik yöntemlere başvurulması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Armstrong PJ, Williams DA. Pancreatitis in cats. *Topics in Companion Animal Medicine*, 2012; 27(3): 140-147. doi:10.1053/j.tcam.2012.09.001
2. Aytuğ N. Kedi ve Köpeklerin İç Hastalıkları. Bursa: F. Özsan Matbaacılık; 2011.
3. Cridge H, Williams DA. (2023). Exocrine pancreatic insufficiency in dogs and cats. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 2023;262(2): 246-254. doi:10.2460/javma.23.09.0505
4. Efe M, Tunç AC. Kedi ve Köpeklerde Pankreas Hastalıklarında Tanı ve Tedavi Yöntemleri. Kabu M, Kırbaş A (ed.) *Veteriner İç Hastalıklarında Güncel Yaklaşımlar* içinde. Lyon France: Livre de Lyon; 2024.
5. Forman MA, Steiner JM, Armstrong PJ, et al. ACVIM consensus statement on pancreatitis in cats. *Journal of Veterinary Internal Medicine*, 2021;35(2): 703-723. doi:10.1111/jvim.16053
6. Mansfield CS, Jones BR. Review of Feline Pancreatitis Part Two: Clinical Signs, Diagnosis and Treatment. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 2001;3(3): 125-132. doi:10.1053/jfms.2001.0130
7. Nelson RW, Couto CG. Küçük Hayvanların İç Hastalıkları. (Deniz SEYREK-İNTAŞ, Çev. Ed.). Malatya: Medipres; 2022.
8. Ruaux CG. Feline Pancreatitis. Ettinger SJ, Feldman EC, Cote E (Ed.), *Textbook of Veterinary Internal Medicine*. Canada: Elsevier; 2017. p. 4090-4096.
9. Ruaux CG. Pathophysiology of organ failure in severe acute pancreatitis in dogs. *Compendium on Continuing Education for the Practicing Veterinarian*, 2000;22(6): 531-542.
10. Schaer M. Acute pancreatitis in the cat. *Feline Practice*, 1991;19(5): 24-25.
11. Schaer M, Gaschen F. Kedi ve Köpeklerin Klinik Hekimliği. (Nuri ALTUĞ, Çev. Ed.). Ankara: Güneş Tıp Kitapevleri; 2019.
12. Simpson KW. Current concepts of the pathogenesis and pathophysiology of acute pancreatitis in the dog and cat. *Compendium on Continuing Education for the Practicing Veterinarian*, 1993;15(2): 247-253.
13. Steiner JM. Diagnosis of pancreatitis. *Veterinary Clinics: Small Animal Practice*, 2003;33(5): 1181 – 1195.
14. Spilmann T. Pancreatitis. Ettinger SJ, Feldman EC, Cote E (Ed.), *Textbook of Veterinary Internal Medicine*. Canada: Elsevier; 2017. p. 4090-4096.
15. Turgut K. Pankreas Hastalıkları. İmren HY (ed.) *Kedi ve Köpek Hastalıkları* içinde. Ankara: Medisan Yayınevi; 1998. p. 92-108
16. Turgut K, Ok M. Kedi ve Köpek Gastroenterolojisi. Konya: Bahçıvanlar Basım Sanayi A.Ş.; 2001.
17. Washabau RJ. Necrosis and inflammation: feline. Washabau RJ, Day MJ (eds). *Canine and feline gastroenterology 1*. Baskı içinde. St Louis: Saunders Elsevier; 2013, pp 821-848.
18. Williams DA. The pancreas. Guilford WG, Center SA, Strombeck DR, Williams DA and Meyer DJ. (eds) *Strombeck's small animal gastro enterology 3*. baskı içinde. Philadelphia: Saunders; 1996. pp 381-410.
19. Xenoulis P.G., Fracassi F. Feline Comorbidities Clinical perspective on diabetes mellitus and pancreatitis. *Jfms Journal of Feline Medicine and Surgery*.2022;24:651-661.